



Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

De Henrico Secvndo, Hvivs Monasterii Abbate 30. qui præfuit annis 17. &
de variis gestis suo tempore.

urn:nbn:de:0128-1-17336

Albertus intravit Gelriam.

Eodem anno Albertus rex Rom. in manu valida intrauit inferiores partes Alentianæ, animo & intentione debellandi Ioannem comitem Hannoniæ, qui Hollandiam (sicut diximus) occupauerat. Cumque ad Nouiomagium Gelriæ oppidum peruenisset, tales per omnem regionem fecit literas diuulgari: *Nonerint vniuersi quod Albertus rex Rom. semper inuictus vacantem Hollandia principatum, Romano potenter incorporauit imperio, quem Carolus Imperator olim Magnus Theodorico comiti donauit in feudum.* Audiens autem Ioannes regem contra se cum exercitu venturum, multitudinem armatorum maximam congregauit. Cuius animositatem simul & fortitudinem rex veritus, cum eo pacem iniit, mediante archiepiscopo Colonienfi, & ei Hollandiæ comitatum in feudum ab Imperio semper accipiendum concessit.

Gotfridus huius loci abbas obiit.

Anno quoque prænotato, adhuc iubilæo Romæ durante, obiit dominus Gotfridus huius monasterij Hirsaug. abbas 29. anno regiminis sui 7. ætatis autem 68. vir bonus, maturus & prudens, qui honeste satis vtiliterque præfuit.

DE HENRICO SECUNDO, HUIUS MONASTERII ABBATE 30. qui præfuit annis 17. & de variis gestis suis tempore.

Henricus abbas 30. eligitur.

MORTUO autem Gotfrido abbate atque sepulto, conuenientes in vnum fratres pastore viduati, in termino adhuc per priorem & seniores constituto, post multa consilia varioque tractatus, tandem in abbatem huius loci 30. vnanimiter elegerunt Henricum cuius nominis secundum: qui confirmatus & ordinatus (vt moris est) per Fridericum de Bolandia episcopum Spirensis, huic monasterio male præfuit annis 17. tandemque iubente Ludouico Imperatore 4. deponitur, propter vitæ deformitatem, & substantiæ monasterij profusionem, quemadmodum suo loco dicemus. Fuit autem natione Sueuus, honestis parentibus ortus, qui cum esset annorum duodeuiginti, sub Volando abbate monachus factus est, homo quieti & ocio deditus, verbis ad quælibet paratus ac promptulus, opere & actione tardus ineptusque. Ordinatus autem abbas, licentiose conuersari in omnibus mox cœpit, ocioque & inertia deditus, rem familiarem vna cum regulari obseruantia turpiter negligens, pene ad nihilum reduxit. Statum enim huius monasterij temporalem, quem in bonis conditionibus reperit, in malis officio ecedens tandem dereliquit. Multa namq; bona monasterij impignorauit, multa vendidit multaq; sine consensu subditorum occulte alienauit, ac precium suis cõsanguineis leuibufq; personis partim donauit, partim inutiliter consumpsit. Moribus fuit dissolutus, & totus secularis, quippe qui die noctuq; nihil aliud q̃ conuiuia & voluptates in delicijs habere consueuit. Regularis disciplinæ obseruantiam, nec in se habuit, nec reformare in subditis curauit. Deniq; suspitione grauioris criminis non caruit, quia cortina viriorum cortinam trahere consueuit.

Ortus & vita huius abbatis.

Substantia monasterij dilapidatur.

MCCCI.

Cometes apparuit.

Anno Henrici abbatis 1. qui fuit dominicæ natiuitatis 1301. cometes in caelo apparuit, & secuta sunt multa mala, seditiones & opiniones bellorum in diuersis regionibus.

Wilhelmus episcopus Traiectensis occiditur.

Eodem anno 4. nonas Iulij, Wilhelmus episcopus Traiectensis, in bello ab inimicis suis occisus est: posteaquam Traiectensem ecclesiam annis ferme quinque in multis tribulationis & persecutionis turbinibus gubernasset, cui Guido canonicus & thesaurarius Leodiensis ecclesiæ succedens præfuit annis 16. vir per omnia magnificus, cuius fratres erant carnales, Botzardus episcopus Metensis, Ioannes episcopus Cameracensis, Ioannes comes Hollandiæ, & Florentius princeps Morianensis.

Henricus comes Lutzenburgensis.

Eodem quoque anno in die S. Mariæ Magdalena, Henricus comes Lutzenburgensis ciuitatem Treuerensem cum magna pugnatorum turba debellaturus exercitum retro ciuitatem iuxta ecclesiam S. Crucis locauit: omniaque in circuitu, villulas, domos, vineas, torcularia, pomeriaque desolauit vltierus progressurus, nisi omnipotens Deus meritis sanctorum suorum Treueris quiescentium, in ipsa nocte vndecima, posteaquam aduenissent, spiritum in eos vertiginis misisset, adeo vt sese mutuo percutientes fugerent, nomine persequente.

MCCCII.

Fridericus episcopus Spirensis obiit. Sibodo in episcopatu successit.

Anno Henrici abbatis 2. dominicæ autem natiuitatis 1302. quinto calendis Feb. obiit Fridericus de Bolandia episcopus Spirensis, & in monasterio Vtersdal Cisterciensis ordinis sepelitur, cui successit Sibodo de Lichtenberg, & præfuit annis 13.

Eodem anno Gerhardus archiepiscopus Moguntinus, Dietherus archiepiscopus Treuerensis, Henricus archiepiscopus Colonienfis, Rudolphus comes Palatinus Rheni,

Epistola

*Opera
Historia*

Rheni, & quidam alij principes, ligam & confederationem inter se magnam firmissimamque iurauerunt, quem Albertus Rom. rex, quasi in detrimentum suae potestatis factam agerrime tulit. Vnde magnum ex Austria & Suecia producens armatorum exercitum, primo terras Rudolphi comitis Palatini Rheni intrauit, multaque pauperibus damna inferens, eum in deditioem venientem cum gratia recepit. Deinde contra archiepiscopum Moguntinum mouens exercitum, inter alia damna quae illi attulit, etiam Bingium oppidum Rheni obsidione vallauit. Cernens autem archiepiscopus se viribus imparcm, gratiam regis petiuit & impetrauit, veniensque Bingium obsidionem precibus soluit, & conditiones pacis à rege propositas admisit, resignatis in manus regis oppidis Bingio & Lonstein cum castellis Clop, Erenfels, Scharffenstein, & quibusdam alijs. Pacatis autem rebus cum archiepiscopo Moguntino rex Albertus contra archiepiscopum Coloniensem ac Treuerensem producens exercitum, suo vtrunque subingauit imperio, quos ad postulandam gratiam, non sine damnis eorum fortiter coëgit.

Eodem anno concitata apud Gallias multitudo contra suos rectores, opifices & infimae conditionis homines, à Francis defecerunt: & domini prouincia facti, ingentes regis Francorum copias bello superant, & crudelissimè interficiunt. Sed non diu eorum durauit inmanitas, quin omnes deleti fuerunt.

MCCCIII.

Anno Henrici abbatis 3. dominicae autem natiuitatis 1303. indict. 1. Philippus rex Francorum arrogantiam Bonifacii papae 8. iniquo ferens animo, ipsam Anagninam in domo paterna dormientem nocte, nil tale metuente capi fecit, ac Romam sub custodia perducit, qui morore animi confectus, 35. die postea obiit, sepultus in ecclesia S. Petri, sepulchro à se antea extructo, cui Benedictus 11. patria Taruisinus, Nicolaus ante vocatus, cardinalis Hostiensis, succedens in pontificatu praesuit mensibus 9. duntaxat.

MCCCIII.

Anno Henrici abbatis 4. qui fuit dominicae natiuitatis 1304. quinto cal Martij, obiit Gerhardus archiepiscopus Moguntinus, natus de Epstein. Quo mortuo vacauit sedes Moguntina aliquandiu. Interea eodem anno in principio mensis Iunij obiit Benedictus papa 11. Perusij, in ecclesia fratrum Praedicatorum, cuius ordinis intera professor extitit, cum magna pompa sepultus, non sine opinione sanctitatis, & vacauit sedes Apostolica mensibus 11. vsque in annum sequentem, non sine iactura salutis animarum multarum.

Anno quoque praenotato, 3. calendas Maij, obiit Euerbinus episcopus Wormatiensis: cui successit Emericus de Kronenberg, & praesuit annis 10. homo pacificus, & deuotus, quem clerus & populus miro colebant affectu, missumque à summo pontifice cum literis & mandatis, pro episcopo suo libenter susceperunt.

Eodem anno inter Guidonem Flandriae comitem, & Wilhelmum suum Ioannis Hollandiae Hannoniaeque comitis, magnae contentiones exorta fuerunt: quae vsque ad bella grauissima crescentes, multos strenuos viros ab vtraque parte miserabiliter consumpsertunt: & eodem anno 5. iduum Septemb. obiit praefatus Ioannes Hollandiae Hannoniaeque comes: cui Wilhelmus filius eius praedictus, in vtroque comitatu successit, vir per omnia magnificus, qui habuit uxorem Ioannam de Valcifo, regis Franciae sororem, de qua genuit Ioannem comitem, Margaretham Imperatricem Rom. Ioannam comitissam Luliacensem, Philippam reginam Angliae, Wilhelmum in comitatu suscepto heredem, Ludouicum infantem, & Elisabeth, quae adolefcens obiit.

MCCCV.

Anno Henrici abbatis 5. qui fuit dominicae natiuitatis 1305. post longam sedis apostolicae vacationem, cardinales tandem conuenientes Perusij, Bertrandum Burdegalensem episcopum in papam vnanimiter elegerunt, qui Clemens 5. appellatus, praesuit annis 3. mensibus 10. diebus 15. qui curiam à Roma transtulit in Gallias, non sine maximo Italiae incommodo, & maxime vrbs Romae, ibique per annos 74. continue remansit. Ad hunc Clementem papam Henricus comes Lutzenburgensis Pictaui commorantem, ad hunc Magistrum Petrum de Achtzpalt, medicum suum expertissimum, pro archiepiscopatu Moguntino, qui eo tempore post Gerhardi archiepiscopi obitum vacauit (sicut iam diximus) fratri suo Balduino impetrando. Qui cum in Gallias ad pontificem venisset, legationem domini sui comitis memorati exposuit, & pro impetrando archiepiscopatu Moguntino fratri domini sui praedicto preces multiplices effudit. Sed papa, causis allegatis complurimis noluit exaudire precantem, & ecclesiam Mog. dare Balduino comiti recusauit. Contigit autem interea ipsum pontificem grauiter infirmari, qui arte & inge-

Expedi-
tio
regis
contra
Principes.

Bingii
obsi-
dione
Vale-
laur.

Lignus-
comus
in
Francia.

Bonifacius
papa
inter-
iur.
Benedictus.

Gerhardus
archiepiscopus
Moguntinus
obiit.
Benedictus
papa
obiit.

Euerbinus
episcopus
Wormati-
ensis
obiit.

Bellum
atrox
in
Hollandia

Wilhelmus
comes
Hollan-
diae.

Clemens
papa
5. obiit.

Petrus
Magister
com-
muni
Lutzen-
burgensis.

15

iores partes Alema-
e, qui Hollandiam
pidum peruenisset,
ad Albertum rex. Rom.
uit imperio, quem Ca-
s autem Ioannes re-
aximam congrega-
nem iniit, mediant-
ab Imperio semper
dominus Gottfridus
n 68. vir bonus, ma-

ERII ABB.

in vnum fratres pa-
to, post multa con-
elegunt Henricum
per Fredericum de
s 17. tandem que in-
a, & substantiam mo-
em natione Sueuis,
ab Volando abbate
et paratus ac prom-
entiose conuenit
na cum regulari ob-
uius monasterij
tandem decessit.
sine consensu ab-
sonis partim dona-
laris, quippe qui die
uit. Regularis disci-
Deniq; suspicione
e confuevit.

retes in caelo appa-
neris regionibus.
n bello ab inimicis
nque in multis tri-
onicus & thesauri-
magnificus: cuius fra-
Cameracensis, Io-

es Lutzenburgensis
us exercitum retro-
ulas, domos, vineas,
orens Deus meritis
osteaquam aduen-
es fugerent, memi-

ninto calendas Feb.
ersidal Cisterciensis
12.
erus archiepiscopus
comes Palatinus
Rheni

*Clemens papa
infirmus
curatur.
Petrus mo-
dicus fit ar-
chiepiscopus
Mogunt.*

nio eiusdem Petri curatus, de consensu cardinalium, eum in archiepiscopum saepe dictae ecclesiae Mog. ordinavit, datisque literis & provisionibus necessarijs ipsum cum pallio ad Moguntiam remisit: quem clerus vna cum vniuerso populo mandatis Apostolicis obediens, cum honore & reuerentia susceperunt, & in possessionem ecclesiae Apostolicae pacifice admiserunt. Erase enim vir doctus & magnificus, ipso pontificatu dignus, qui multa in synodis vtilia moribus statuit, praesuitque strenue annis 15. Audiens hinc Henricus comes Lutzenburgenis, qui illum pro suo fratre Baldeuino ad papam miserat, iratus est, quamquam diuina factum ordinatione totum postea confiteretur. Nam procuratore eiusdem magistri, & Baldeuinus postea factus est archiepiscopus Treuerensis, & ipse Henricus rex Rom. sicut dicemus.

*Rex Albertus
in Spira
festum agit.*

Eodem anno in die commemorationis sancti Pauli Apostoli Albertus rex Rom. exequias regis Bohemiae nouiter defuncti, in maiori ecclesia Spirensi cum magna pompa, multis principibus, episcopis & abbatibus astantibus celebrauit, inter quos non infima reputationis praesens fuit Henricus huius caenobij abbas memoratus: vbi inter pulsandam, maior campana cecidit, fractisque duabus testudinibus, cadens ad pavementum, in duas partes scinditur.

*Confluentia
per archie-
piscopi ca-
pitur.*

His quoque temporibus inter Dietherum archiepiscopum Treuerensem, & oppidanos Confluentinos magna exorta discordia est, pontifice oppidanos exactioibus, prementibus, illisque obedientiam recusantibus tandem archiepiscopus insolentiam eorum diutius perferre non valens, conductis pecunia pugnatoribus Confluentiam obsedit, cepit, & in conditionem accepit, oppidanis ad obedientiam coactis. Multas in huius victoriae apparatus pecunias exposuit, pro quarum assensione pene omnia diocesis suae praedia obligauit.

MCCCVI.

*Inundatio
magna a-
quarum.*

Anno Henrici abbatis 6. dominicae natiuitatis 1306. in die purificationis B. Mariae semper virginis, glacie ac niuibus resolutis, maxima circa Rhenum & Moganum inundatio aquarum facta est, quae pene infinita hominibus circummorantibus damna intulit, euerrens domos & habitacula multa, hortos & vineas, agrosque & prata incredibili furore deuastrans. Pontem super Meganum Franckofordiae nimio suo impetu deiecit, muros Moguntinos in parte subuevit, duas in muro Colonienfi turres, funditus euerit, & multos in diuersis locis homines demersit. His temporibus Hospitalarij S. Ioannis Hierosolymitani, Christianorum copiis adiuti, in insulam Rhodis, cum alijs quinque in mari mediterraneo adiacentibus, per annos quatuor continue fortiter oppugnantes tandem obtinuerunt, & interfectis expulsi que Turcis, ipsam vsque in hodiernam diem vsq; ad annos 156. pacifice tenuerunt.

Hoc ipso anno Iudaei per regnum Franciae bonis omnibus in fiscum importatis occisi sunt, & ab eodem regno seminudi fuerunt expulsi.

MCCCVII.

*Dietherus
archiepiscopus
Treuerensis
obit.*

Anno Henrici abbatis 7. dominicae autem natiuitatis 1307. indict. 5. cum Dietherus de Nassau archiepiscopus Treuerensis, homo inquietus & bellicosus, & bona ecclesiae propter expensarum apparatus belli multitudinem vt plurimum alienasset, deserentibus cum clericis suis ad examen sedis Apostolicae in Galliam citatus est. Sed priusquam terminus comparandi aduenisset, morbo correptus est, & 23. die Nouembris ex hac vita migravit, sepultus in ecclesia Pradicatorum, quorum ordinis & professionis antea fuerat, in ciuitate Treuerensi. Quo mortuo Dominus Petrus archiepiscopus Moguntinus, tantum apud papam Clementem 5. potuit & egit, vt quod Baldeuinum fratrem Henrici comitis de Lutzenburg iuuenem, 23. annum aetatis agentem, cui Moguntinam ecclesiam ante biennium ob minorenitatem (sicut diximus) denegauerat, in archiepiscopum Treuerensem sublimauit, qui ordinatus, & pro archiepiscopo honorifice ab omni clero & populo Treuerico susceptus, praesuit annis 4. 6. mense vno, diebus 18. vir per omnia strenuus & magnificus, qui ecclesiam suam optime rexit, & omnia alienata reduxit.

MCCCVIII.

*Albertus
rex Rom. occi-
ditur.*

Anno Henrici abbatis 8. qui fuit dominicae natiuitatis 1308. Albertus rex Rom. cum Rhenum nauigio cum paucis transisset, reliquo exercitu nauigium ab altera parte littoris (vt fieri solet) expectante, Ioannes ex fratre nepos cum socijs conspirationis suae accedens, ipsum nil tale metuentem occidit, & fuga lapsus euasit. Causa fuit ista: Rudolphus dux Sueuiae frater Alberti regis moriturus praefatum Ioannem filium suum adhuc puerum cum vniuerso ducatu ipsius tutelae commisit, qui cum adoleuisset, paternum ducatum a patruo repetijt, se ad regendum iam sufficientem affirmans. Verum cum Albertus

bons

bonis illum verbis de die in diem suspendens, reddere commissā dissimulare, nepos maiorum vsus consilio interficere ipsum decreuit. Vnde nocta oportunitate, gladio cum transfodit in littore Rheni (sicut diximus) non longe à Schafhusen in die sanctorum Philippi & Iacobi Apostolorū, qui fuit primus dies Maij, cuius cadauer anno sequenti Spiram relatum in maiori ecclesia, 4. cal. Septemb. cum honore inter reges sepultum est.

Eodem anno in mense Nouembri conuenerunt principes electores ad villam dictā Rense, non longe à Bopardia, iuxta sedem regalem, & procurante domino Petro archiepiscopo Moguntino in regem Rom. vnanimiter elegerunt. Henricum comitem Lutzenburgensem fratrem Baldeuini archiepiscopi Treuerensis, virū bonum, strenuum, & imperiali honore dignum, cuius electio 27. die Nouemb. deuulgari Franckofordia: solenniter fecerunt, ac deinde in festo Epiphaniæ Domini anni sequentis Aquilgrani in regem Romanorum vnctus & coronatus est, per manus Henrici archiepiscopi Colonienſis, imperauitque annis quatuor & mensibus nouem. Mox autem vt de Aquilgrano coronatus Spiram ascendit, ossa regum Adolphi & Alberti ad maiorem ecclesiam Spirensē referri, & cum honore sepeliri fecit. Vxorem habuit Margaretham Ioannis ducis Brabantia: filiā, de qua genuit Ioannem regem Bohemia:, de quo postea dicemus.

Anno pratorato, sexto iduum Nouemb. obiit in Colonia Ioannes Scotus doctor subtilis, ordinis Minorum, ibidem in suo conuentu ad introitum sacristia sepultus, qui quanta scripserit, quam subtilia & profunda in Theologia receptiua, & omnes Theologi nouerunt, & nos in libro nostro de Ecclesiasticis scriptoribus, annotauimus.

His quoque temporibus Petrus archiepiscopus Moguntinus cœnobium monachorum Cartusienſis ordinis extra muros Moguntinos, à fundamentis de nouo construxit & magnifice prouidit.

MCCCIX.

Anno Henrici abbatis 9. dominicæ natiuitatis 1309. in die S. Michaelis archangeli obiit Dietrichus abbas monasterij mei Spanheimensis decimus, vir bonus & regularis obſeruantia amator præcipuus, qui vtiliter in vtroque statu præfuit, quia & peculium quod prædeceſſores eius monachis indulserant, abstulit, & redditus monasterij competenter ampliavit. Huic in abbacia Spanheim. succellit dominus Willichus monachus conuentualis, filius comitis de Westelburg, frater comitiſſæ de Spanheim, & præfuit strenue annis 27. mensibus 5. diebus 14. de cuius vita, moribus & regimine in Chronica Præfati cœnobij mei Spanheimensis, plenam historiam secundum seriem annorum digessimus.

Eodem anno mortuo sine liberis rege Vngaria:, proceres terre & maiores natu Ottonem Bauaria: ducem filium Henrici ducis, in regem Vngaria: tanquam heredem proximum, quia ex matre nepos Bela: regis fuit, vnanimiter elegerunt, quem de Bauaria euocantes cum magno honore susceperunt. Verum non diu postea mutata sententia, ipsum de Vngaria fugauerunt qui reuersus in Bauariam, non multo postea obiit, relinquens filium vnicum Henricum, infantem diem quatuordecim, ex vxore filia ducis Polonia:, qui dictus fuit princeps de Notterberg.

MCCCX.

Anno Henrici abbatis 10. qui fuit dominicæ natiuitatis 1310. Henricus Rom. rex magnus conuentum principum Spira: habuit, vbi Elisabeth filia quondam regis Bohemia: personaliter comparuit, & regno paterno in feudari ab Imperatore se petiuit. Rex autem Henricus principum vsus consilio, eandem filiam cum regno Bohemia: Ioanni filio suo Lutzenburgensi comiti, de consensu procerum Bohemia: dedit vxorem, celebratisque ibidem cum magna solennitate nuptijs, eum cum vxore & cum exercitu misit in Bohemiam, adiungens ei Petrum archiepiscopum Moguntinum quondam physicum suum. Veniens autem in Bohemiam Ioannes, ab vniuersis regni incolis pro rege cum honore magno susceptus est, & per eundem Petrum archiepiscopum Mogunt. ad quem iure antiquo id muneris pertinebat, solenniter coronatus. Huic autem coronationi plus quam trecenta hominum millia interfuisse ferebantur. Coronatione facta rex archiepiscopo inter alia munuscula dedit sedem vnā auro gemmisque ornatam, quam Ecclesia Moguntina: illatam, sedem S. Martini vulgus appellare vsque in hunc diem consuevit. Interea dum hæc agerentur in Bohemia, rex Henricus mouens exercitum à conuentu Spirensi, pro suscipienda corona imperiali iter direxit in Italiam, habens inter alios principes multos secum, Baldeuinum archiepiscopum Treuerensem, fratrem suum Rudolphum comitem Palatinum Rheni, & Lupoldum ducem Austria:. Inter eundem autem multas Italia: ciuitates, oppida & castella rebellium cepit, & proelia multa fortiter

*Henricus
rex impe-
rator Romæ
benedicitur.
Bellum Im-
perii contra
Wirriber-
gensium.*

gessit. Et primo quidem Mediolani, corona ferrea, ex more coronatus est: ac deinde Ro-
mæ apud S. Ioannem Lateranensem, aurea corona & imperiali benedictione per tres car-
dinales ad hoc à papa ex Gallia missos, cum magna pompa & solennitate sublimatus est, in
die S. Pentecostes. Coronatus autem Rudolphum comitem Palatinum Rheni, & multos
alios in eadem Ecclesia milites creauit. Interea vero dum Imperator ferme per biennium
moratur in Italia, tertius quem in Alemania reliquerat, exercitus contra Wirtenburgen-
ses comites, imperio à multis annis rebelles dimicando fortiter processit, & ex 80. eorum
munitionibus, & castellis 72. obrinuit, & multos eorum in bello interfecit. Imperator au-
tem in Italia multa bella fortissime gerens, Longobardos, Papienses, Taurinenses, Asten-
ses, Veronenses, Placentinos, Ianuenses, Pisanos, Senenses, Florentinos, ipsos quoque Ro-
manos, & reliquos omnes sibi resistentes, in manu valida denicit ac superauit, in suamque
deditionem venire potenter coegit. Fuit autem Henricus Imperator iste, vir sapiens, iustus
& graciosus, in armis strenuus, fidei Christianæ cultor & defensor integerrimus, consilio &
animo promptus, amator cleri, & pauperum defensor.

MCCCXI.

*Concilium
Viennense
celebratur.
Ordo
Templario-
rum destru-
tio.*

Anno Henrici abbatis 11. dominicæ natiuitatis 1311. Clemens papa 5. conci-
lium Viennense celebrandum indixit, quod biennio durauit, in quo liber Clementina-
rum publicatus fuit, & multa ad ecclesiæ utilitatem statuta. Ibi ordo Templariorum, qui
annis ferme 184. steterat, ab ipso Clemente papa condemnatus fuit, & vno die per vniuer-
sum orbem deletus, ad instantiam Philippi regis Francorum, cuius promotione ipse papa
electus fuerat. Fuerunt autem Templarij, valde diuites, quorum possessiones, vt rex sibi ac-
quireret, crimen eis hæreseos falsum imposuit, vt multi voluerunt, & extingui omnino
parauit.

Eodem anno Guido episcopus Traiectensis, veniens ad concilium Viennense, à
papa Clemente 5. cardinalis factus est, mediante rege Francorum, & quibusdam cardinali-
bus pro eo loquentibus: quanquam Traiectensi ecclesiæ sua contentus, se cardinalem non
gesserit.

MCCCXII.

*Otto rex
Vngariæ
moritur.*

Anno Henrici abbatis 12. dominicæ natiuitatis 1312. obiit Otto rex Vngariæ ac Ba-
uariæ dux, vnicum relinquens filium 14. dierum ætatis, quem vna cum duobus fratribus
filijs, Henrico annorum octo, & Otrone annorum sex, ciuibus in Lanshutta, & in Straubin-
gen nutriendos sub tutela commisit. Sed cum post mortem eius, Ludouicus dux superioris
Bauariæ cum nobilibus terræ huic commissioni contradiceret, pueros eripuit.

*Bopardia
ecclesiæ Tre-
uerensium
datur.*

Eodem anno Baldeuinus archiepiscopus Treuerensis, Bopardiam & Wesaliam op-
pida cis Rhenana, cum alijs quibusdam, pro impensis, quas ratione imperij in Italia fecit,
& extra ab ipso Henrico Imperatore fratre suo accepit in pignus: sicut patet ex literis in ca-
stris ante Florentiam datis, anno Domini prænotato 1312. indictione 10. 6. iduum Decem-
bris. Quibus susceptus archiepiscopus, relicto in Italia Imperatore, ad Treuerim reuer-
sus est.

*Ioannes dux
Brabantia
obit.*

Eodem quoque anno obiit Ioannes dux Brabantia, cui eiusdem nominis Ioannes
tertius successit, qui habuit vxorem nomine Margaretham, filiam Ludouici regis Franco-
rum, de qua genuit tres filios, qui omnes ante eum sine liberis obierunt, videlicet Ioan-
nem, Gotfridum, & Henricum. Habuit etiam tres filias, quarum prima Ioanna primo nu-
psit Wilhelmo comiti Hollandia. Quo à Phrysonibus occiso, desponsata fuit Wences-
lao comiti de Lutzenburgo, fratri Ioannis regis Bohemiæ & Caroli Imperatoris quarti.
Secunda fuit Margaretha, quæ nupsit Ludouico Flandriæ comiti. Tertia fuit Maria, quæ
nupsit Reinaldo duci Gelrensi.

MCCCXIII.

*Henricus
Imperator
obit.*

Anno Henrici abbatis 13. dominicæ natiuitatis 1313. indictione 11. Henricus Impera-
tor Rom. 7. in Italia, nouis comparatis exercitibus contra Robertum Apulæ regulum,
processurus in itinere apud Bonconuent diſſenteria morbo resolutus, in die sancti Bar-
tholomæi obiit, non sine iactura magna totus Imperij Romani, vacauitque imperium
anno vno. Sunt qui scribant ipsum veneno periisse, per administrationem fratris Bernar-
di ordinis Prædicatorum, confessoris & capellani sui, à quo ipsum in die assumptionis B.
Mariæ semper virginis communicantem, in hostia consecrata ferunt intoxicatum: & ob
id Prædicatorum omnes à papa hac pœna notatos, vt vsque in hunc diem ac deinceps, com-
municantes in altari, eorum sacerdotes sinistra se manu communicent. Sed quoniam
hoc omnino cõfictum putamus, idcirco fidem adhibere ista dicentibus, iusta ratione con-
temnimus.

*Dominica-
nus intoxi-
cat impera-
torem.*

temimus. Prædictus autem frater Bernhardus, multos innocentia suæ testes habuit viros illustres, & literas similiter Ioannis Bohemæ regis filij Imperatoris, archiepiscoporum quoque atque pontificum, qui in morte Imperatoris ipsum clara voce excusantis, fuere præsentibus, videlicet Mediolanensis, lanuensis, Perusini, Lucensis, & Argentinensis. Nihilominus Henricus comes Flandria, cateriq; nobiles curiales econtra constanter affirmabant, reum esse Bernardum mortis Imperatoris, & cum in sacramento corporis Christi intoxicasse. Vnde magna in ordinem Prædicatorum persecutio minus iuste fuit exorta, etiam si frater ille innocens à crimine obiecto non fuisset, cum crimen vnus hominis in totum ordinem non fuerit referendū. Magna his temporibus fames in terra fuit vbique, 10 magna; pestilentia subsecuta, & in vtroq; periculo multi homines perierunt.

MCCCXIII.

Anno Henrici abbatis 14. qui fuit dominicæ natiuitatis 1314. obiit Clemens papa 5. anno pontificatus sui 9. non dū completo: & vacauit sedes Petri annis duobus, mensibus 15. tribus, & diebus septemdecim, propter discordiam fratrum.

Eodem anno pridie iduum Ianuarij obiit Sibodo de Lichtenberg, episcopus Spirensis: cui Emicho de Liningen succedens præfuit annis 14. non sine dissensione ciuium suorum, vt solent.

Eodem quoque anno, 4. iduum Febr. obiit Emericus episcopus Wormaciensis, cui Henricus filius comitis Syluestris de Dune, præpositus domus succedens, præfuit annis 20 quinque.

Eodem quoque anno 14. calendas Nouembris conuenerunt principes imperij pro electione noui regis apud Franckfordiam, votisq; in diuersa diuisis, Petrus archiepiscopus Moguntinus, Baldeuinus archiepiscopus Treuerensis, Volmarus Marchio Brandenburgensis, & Ioannes Bohemæ rex. Ludouicum comitem Palatinum Rheni, ducemque Bauaria in regem Rom. elegerunt. Contra quem Henricus archiepiscopus Colonienfis, Dux quoque Saxonia, & Rudolphus comes Palatinus Rheni: duxque Bauaria frater ipsius Ludouici, non fauens ei honorem, in regem elegerūt Fridericum ducem Austria, fratrem Lupoldi ducis, & filium Alberti quondam regis Ro. Quamobrem bellum inter eos exoritur, durauitque annos octo, quo tandem Ludouicus obrinuit & solus regnauit, Fridericū cepit, & in dedicationem coegit. Fratrem vero suum Rudolphum comitem Palatinum Rheni cum Friderico pertinaciter sentientem, de patria proscribens, in Angliam vsque ad vitæ terminum relegauit, vbi in magna viuens paupertate tandem mortuus est. Comitatum ergo Palatinū cum cæteris quæ Rudolphi fuerant, aliquandiu tenuit, sed omnia filijs eius postea resignauit. Ille Ludouicus vxorem habuit Margaretham, filiam Wilhelmi Hollandiæ comitis, quæ peperit ei sex filios, Ludouicum marchionem Brandenburgensem, Stephanum ducē Bauaria in Lanshuta commemorantem, Albertum in Straubingen, Wilhelmum ducem Hollandiæ postea comitem, Ludouicum dictum Romanū, quia Romanus natus fuerat, & Ottonem ducem, qui dictus fuit Brandenburgensis.

Anno prænotato tres simul lunæ in celo apparuerunt, Fulgor etiam quem cometam appellant, tribus mensibus in celo emicuit.

MCCCXV.

Anno Henrici abbatis 15. qui fuit dominicæ natiuitatis 1315. maxima fuit per totam Alemaniā fames, in qua multa hominum millia præ inopia perierunt, durauitque benenio. Postea ingens hominum pestilentia vbique secuta est.

Eodem anno factum est prælium inter Ludouicum regem Romanorum, & Fridericum Austria ducem eius aduersarium: iuxta ciuitatem Spirensis, vbi Lupoldus frater Friderici in circuitu villas complures incendio cremauit, & multa pauperibus intulit damna. Sed tamen Ludouicus victor euasit, & Fridericum aduersarium cum suis fugere turpiter compulit. Fames (vt diximus) erat maxima, sed Baldeuino archiepiscopo Treuerensise prouidente, necessaria nihil exercitui defuit.

Eodem quoque anno in ciuitate Cremensi Patauiensis diocesis, in ducatu Austria, plures nefandissimi hæretici per fratres Prædicatores inquisiti, inuenti & combusti fuerunt. Articulorum hæreseos eorundem primus erat iste: Missas vanitatem esse dicebāt, & nullius vel reuerentiæ vel vtilitatis. Secundus articulus fuit: Luciferū cū demonibus suis, in celo iniuria pulsū dicebant, tandemq; beatitudini cū omnibus suis restituendum: Michaelem & Angelos omnes, æternis cruciatibus deputandos: hominesque ab eorum secta alienos, similiter esse damnandos. Vnde cum se mutuo salutarent, dicebant, Saluet te iniuriam passus, id est Lucifer. Tertius articulus iste nefandissimus fuit: Dicebant enim

Opinio Goleni iusta refellitur.

Ordo prædicatorum calumnietur.

Clemens papa 5. obiit.

Sibodo obiit.

Emericus obiit.

Ludouicus dux Bauariæ rex.

Fridericus dux Austria contra eum eligitur. Rudolphus Palatinus à fratre expellitur.

Margaretha coniunx Ludouici regis.

Cometa apparet.

Fames & pestis.

Prælium apud Spiram gestum.

Hæretici combusti in Austria. Errorū ipsorum articuli.

Hæretici pestis.

Epitho

Opus
Histo

Maria si virgo mansit post partum, non hominem sed angelum peperit, virgo post partum non fuit. Item dicebatur se habere 12. apostolos, qui totum imperium singulis annis peritstrarent: & duos ex eis ordine & professione seniores, singulis annis paradysum intrare, ac potestatem ab Heliã & Enoch ligandi & solvendi accipere, quam alijs communicabant in eadem secta constitutis.

Contra Baptismum.
Contra penitentiam.

Sacramentum baptismi irridebant dicentes, Si baptismus est sacramentum, ergo quodlibet balneum est sacramentum, & per consequens quilibet balneator esset Deus.

Sacramentum poenitentiae turpiter vitiabant, confitentes non sacerdotibus, sed laicis in genere, peccata sua in specie exprimentes: sperantes se ex hac confessione, omnium peccatorum a poena & a culpa remissionem plenariam recepturos.

Contra Eucharistiam.

Sacramentum dominici corporis non credebant, hostiam consecratam, Deum fictitium appellantes. Sacramentum quoque matrimonij iuratum meretricium in vulgari nuncupabant.

Contra vnicionem & matrimonium.

Sacramentum extremae vnicionis irridebant, & interrogati super eo quid sentirent, vnanimiter responderunt: Nos credimus quod olera quanto fuerint oleo plus condita, tanto esse meliora. Consecrationes ecclesiarum, coemiteriorumque & benedictiones palmarum, salis, aquae, & ceterorum quae in ecclesia fiunt, nihil esse dicebant.

Errorem omnium turpissimum.

Item dicebant, Deum nec scire, nec punire mala quae sub terra fierent. Vnde in speluncis & caernis subterraneis conuenientes, pater cum filia, frater cum sorore, ac filius cum matre, indifferenter turpitudinem carnis suae exercebant.

Contra statuta ecclesiae.

Romanam ecclesiam non Christi, sed gentium infidelium esse dicebant: omniaque statuta ecclesiae cum praelatis & ministris eius contemnebant. Ieiunium irridebant, carnisbus omni tempore, etiam in sexta feria pasceves vescabantur. Dies festos non seruabant, sed in die pascha laborabant. Periurium dicebant non esse peccatum.

Suffragia sanctorum spernabant.

Merita & intercessionem quorumlibet sanctorum, posse hominibus apud Deum praestare suffragia, negabant. Sed & alios complures articulos profitebantur erroris, quorum prolixitas inserta, his caeterum lectoribus (vt vereor) generaret. Magnus eorum numerus fuit in Austria, Bohemia, & terris vicinis. Nam sicut quidam ex eis Viennae crematus, nomine Novus magister, confitebatur, fuerunt eorum in Austria, Bohemia, & in confinibus eius illo tempore plusquam octoginta millia hominum, omnes in eam sectam rati & professi, praeter eos qui in alijs terris erant.

Bohemorum haeresis instituta.

Ex hac sece Bohemia tunc infecta, vsque in praesentem diem eisdem erroribus & turpitudinibus scateat, quemadmodum inferius anno Blasij abbatis 17. plenius dicemus. Multi autem eo tempore in Austria fuerunt in diuersis locis combusti, qui omnes vnanimiter in suis erroribus pertinacissime vsque ad mortem cum magna hilaritate permanserunt.

Nota fatuitatem.

Inter quos puella vna speciosa nomine Gisla, dum iam esset cremanda, interrogatur a iudice, si adhuc esset virgo. Quae coram omnibus respondit: Super terram adhuc virgo sum, sub terra vero minime. Credebant enim fatui, virgines sub terra non posse de florari, etiam si a mille viris cognoscerentur, neque tale stuprum esse peccatum.

MCCCXVI.

Ludouicus pacem reformat.

Anno Henrici abbatis 16. qui fuit dominicae natiuitatis 1316. Ludouicus rex Romanorum cum omnibus principibus & ciuitatibus sibi consentientibus pacem decreuit in omni regno. Sed Henricus archiepiscopus Colonienfis cum his qui partes Friderici sequebantur, foedus hoc pacis non aduertit, & propterea multis se & diocesim suam calamitatibus subiecit.

Bellum Ludouici cum Friderico.

Nam eodem anno ipse rex Ludouicus, adiuuantibus Balduino Treuironum, & Petro Moguntino Archiepiscopis, multa contra Friderici partes bella gesserunt. Munitiones quoque Wisbaden, & Scharpenstein obsidione vallauit, vbi cum non proficeret propter locorum firmitatem, infecto negotio ad alia se conuertit.

Ioannis 22. papa factus est.

Eodem anno posteaquam sedes apostolica vacauerat annis duobus, mensibus tribus, diebusque 17. cardinales tandem Lugduni conuenientes, Iacobum Caturensium Portuensium episcopum, quinta die mensis Septembris, in papam elegerunt, qui Ioannes 22. nuncupatus praefuit ecclesiae Romanae annis 18. mensibus 4.

Bellum quartum inter Ludouicum & Fridericum.

Eodem quoque anno bellum inter Ludouicum regem Rom. & Fridericum Austriae ducem, aduersarium eius apud Argentinam factum est, in quo Friderici exercitus a Ludouico fusus & superatus, denuo fugere compulsus est.

Anno

MCCCXVII.

Anno Henrici abbatis 17. & ultimo, qui fuit dominicæ natiuitatis 1317. Baldeuinus archiepiscopus Treuerensis castellum imperij Sterrenberg, inapignoratam, Ludouico rege consentiente, pecunia redemit, & ecclesiæ suæ Treuerensi coniunxit. Fuit enim vir magnificus, & semper Imperatoribus obsequiosus & gratus, quod Treuerensi ecclesiæ multum profuit.

Castrum Sterrenberg amittitur.

Eodem anno 4. calendas Iunij, Guido episcopus Traiectensis obiit, cui Fridericus de Sirek, maioris ecclesiæ propositus, succedens præfuit annis quinque, in multis aduersitatibus tribulatus.

Guido obiit.

10 Eodem quoque anno Henricus abbas huius cœnobij Hirsaugiensis 39. iubente Ludouico Imp. 4. à sua dignitate abbatali depositus est, & ad priuatam cōuersationē reuocatus. Fuit enim (sicut in principio nos dixisse meminimus) homo otio & inertie deditus, qui conuiujs & solatijs carnis nimium indulgens, omnē monasterij statum in temporalibus & spiritualibus turpiter neglexit. Bona monasterij mobilia & immobilia multa distraxit, multa vendidit & alienauit, ac pecuniam omnino male expendit. Vnde à sanioribus sæpe cum reuerentia admonitus, cum emendare mores contemneret, res per fratres ad episcopum, & per illum ad regem deuoluta est, & ex eius mandato deponitur.

H. abbas deponitur.

DE SIGISMUNDO, HUIUS MONASTERII ABBATE 31. QVI

præfuit annis 24. & de varijs gestis illius temporis.

10 HENRICO autem abbate deposito, ad vitamque priuatā (sicut diximus) reuocato, magna inter fratres meritorū discussio subsequuta est, ne si quem minus cōsulte præcipitatorque consilio in pastore eligerent, similibus aut certe grauioribus periculis & malis subiacerent, & vtrunque monasterij statū ad extrema incōmoda perducerent. Matura itaque consultatione præhabita ad electionē noui pastoris, tandem procedentes in duos vota direxerunt. Vna pars numero & maturitate consilij potior, Sigismundū priorem quondam claustralem in abbatem elegit: alia vero pars Gerhardum custodē & monachum cœnobij præficere contendeat. Cumque ambo electi primo ad iudicium episcopi Spirensis, ac deinde ad audiētiā Ludouici regis Rom. peruenissent, audito electionis processu Sigismundus sententia doctorū in abbacia cōfirmatus est. qui ordinatus ex more, præfuit huic monasterio strenue 24. annis, & satis bene omnia rexit. Fuit autē natione Sueuus, nobili prosapia ortus, statura decente, nec breuis, nec nimia proceritate distortus. Moribus erat humanus, ingenio mitis ac subtilis, cōsilio promptus, & singulari prudentiā circumspēctus, eloquio disertus, & quadam seueritate reuerendus. Res monasterij prudenter & ordinate dispensauit, & multa ab antecessore suo abbate Henrico alienata, ad monasterij possessionem reuocauit.

Dissentio facta est in electione.

Sigismundus abbas 31. Sigismundus vita.

MCCCXVIII.

40 Anno eius primo, qui fuit dominicæ natiuitatis 1318. obiit Andreas Herbipolensis episcopus: cui successit Gotfridus de Holoe, & præfuit annis 9. qui post multas cōtentiones cum ciuibus suis habitas, victoriam tandem obtinuit, eosque ad obedientiam coegit.

Andreas obiit.

Eodem anno Colonienfes, iussu Ludouici Imperatoris, vocatis in auxilium Ioanne rege Bohemiæ, qui Lutzenburgi tum erat cum magno exercitu, Wilhelmo comite Hollandiæ, Ioanne fratre eius comite in Hannonia. Gerardo comite de Iuliaco, Adolpho comite de Monte, & Ioanne comite de Seyna, cum quibusdam alijs, contra Henricum archiepiscopum Coloniensem pacta & fœdera pacis Ludouici regis violantem, & cū Friderico duce Austria sententem, ad bellum procedentes, multa ei damna intulerūt: & inter cætera, castrum Bruel nuncupatum, spacio quatuor mensium obsiderūt. Sed tandem pace interposita & satisfactioe facta, recesserunt.

Bellum contra archiepiscopū Coloniensem.

MCCCXIX.

50 Anno Sigismundi abbatis 2. dominicæ natiuitatis 1319. obiit Henricus episcopus de Dune, ex comite Syluestri, episcopus Wormaciensis, anno pontificatus sui 5. in maiori ecclesia sepultus, & vacauit episcopatus mensibus duobus, & octo diebus. Postea electus fuit Cuno de Schoneck, filius fratris Emerici quondam episcopi Wormaciensis, & præfuit annis 10. Autumant quidam eum diutius præfuisse, sed nobis seriem temporis diligentissime reuoluentibus errare comperti sunt.

Henricus obiit.

Cuno de Schoneck fuit episcopus Wormatiensis.

MCCCXX.

Anno Sigismundi abbatis 3. dom. autē natiuit. 1320. pridie nonas Iunij, obiit magi-